

Zpráva o plnění cílů výzkumu na základě institucionální podpory DKRVO na r. 2015

Oblast 1. Zdokonalení virtuálního badatelského prostředí Manuscriptoria – garant Zdeněk Uhlíř

Cíl 1: Zahájit spolupráci s chorvatskými partnery na on-line zpřístupnění děl staročeského a starochorvatského písemnictví, které vykazují genetické vztahy

Plnění:

Bylo zahájeno jednání s NUK v Záhřebu o spolupráci při zpřístupňování zdigitalizovaných historických dokumentů v Manuscriptoriu, smlouva mezi oběma institucemi je bezprostředně před podepsáním. Byla připravena edice staročeského textu Evangelia sv. Matouše s homiliemi, který byl podkladem pro starochorvatský překlad. Martina Kramarić z Institutu chorvatského jazyka v Záhřebu postupně připravuje edice starochorvatských textů přeložených ze staročeštiny. Posléze budou staročeské a jim odpovídající starochorvatské texty korelovány k digitálním kopiím originálních rukopisů, v nichž se nacházejí.

Cíl 2: Zařadit plné texty do verze 3 Manuscriptoria

Bylo připraveno a zkorigováno několik set textů k nahrání do Manuscriptoria.

Cíl 3: Vytvořit nástroj pro *crowdsourcing* ke korektuře automaticky získaných informací o typu obsahu digitálních obrazů

Výsledky:

Z_{polop} – nástroj pro *crowdsourcing* (2015)

Plnění:

Na základě praktických zkušeností uživatelů s beta-verzí vytvořenou v roce 2011 jsme navrhli změny ve work-flow a uživatelském rozhraní. Jedná se o aplikace pro zpřesňování a kreslení tvarů a jiných informací v obrazech a také v rozhraní moderace. Navržené změny zajistí úplnou ochranu práce uživatelů a rozšiřují paletu nástrojů pro moderátora. Z nově navrženého a realizovaného pracovního postupu sice přibývá více povinností a práv moderátorovi, ale zároveň nové nástroje ulehčí a urychlí jeho práci. Především hromadné akce, filtrování a řazení editovaných stránek s tvary podle stavu nebo data poslední změny pomohou v usnadnění a urychlení práce moderátora.

Zpráva a nástroj pro *crowdsourcing* /Crowdsourcing v MNS - informace v obraze /:

<http://www.manuscriptorium.com/cs/vav2015apps>

Zpráva:

http://www.manuscriptorium.com/sites/default/files/docs/VaV_2015/Crowdsourcing%20MNS.pdf

Nástroj:

<http://www.manuscriptorium.com/cs/crowdsourcingMNS>

Cíl 4: Zahájení tvorby nástroje pro korelování plnotextových a kartografických dat (bude pokračovat v dalších letech)

Plnění:

Pokračovaly rešerše a analýzy k využití GIS pro korelování plnotextových a kartografických dat, zejména k jeho základním funkcionalitám.

Cíl 5: Vytvořit v rámci Manuscriptoria nástroj pro publikování tzv. *articles* a tzv. *data articles*

Výsledky:

Z_{polop} – nástroj pro publikování (2015)

Plnění:

Cílem úlohy bylo vytvořit, zprovoznit a zpřístupnit mechanismus, který umožní pověřeným uživatelům vytvářet a prezentovat články týkající se buď obsahu databáze Manuscriptoria, nebo články o událostech, či o dalších skutečnostech souvisejících s obsahem Manuscriptoria. Tvorba tohoto typu obsahu (Data Article) bude součástí webové prezentace systému Manuscriptorium. Články bude možné vytvářet jak v systému pro správu obsahu Manuscriptoria (CMS - Drupal), tak v pracovním prostředí pro koncové uživatele. Možnost vytvořit články budou mít ale pouze pověření uživatelé, pro které bude připraveno speciální nastavení práv. Správa vytvořených článků, tj. jejich povolování jejich veřejné prezentace v systému Manuscriptorium, bude řízeno redakční radou. Tento typ obsahu musí splňovat všechny podmínky tvorby uživatelského obsahu tj.: - uživatelský obsah bude pojmenovaný - bude k němu možné vytvořit anotaci - bude k němu možné vytvořit delší strukturovaný text - jeho součástí mohou být záznamy z databáze Manuscriptorium - jeho součástí mohou být jednotlivé obrázky z databáze Manuscriptorium - jeho součástí mohou být externí multimediální soubory - k jednotlivým součástem bude možné vytvářet anotace i strukturované texty - jednotlivé součásti bude možné řadit - do textů bude možné vkládat obrázky jak z externích zdrojů, tak z databáze Manuscriptorium včetně funkčních odkazů - do textů bude možné vkládat URL odkazy jak na další sdílení uživatelský obsah v Manuscriptoriu, tak na externí zdroje - k uživatelskému obsahu bude možné přidávat tagy tj. obsahové charakteristiky, podle kterých bude možné obsah vyhledávat či filtrovat.

Dokumentace a poloprovoz /DataArticle/:

<http://www.manuscriptorium.com/cs/vav2015apps>

Zpráva:

http://www.manuscriptorium.com/sites/default/files/docs/VaV_2015/Data%20article.pdf

Nástroj:

<http://www.manuscriptorium.com/cs/dataArticle>

Cíl 6: Vývoj validátoru balíčku VISK6 – služba, která umožní formální kontrolu balíčku dokumentu VISK6 před jeho předáním do systémů NK ČR; (definice VISK 6 je normotvornou pro danou oblast). Validátor bude spuštěn jako on-line služba, která umožní zájemcům provádět vzdálenou kontrolu (výsledkem kontroly bude zpráva o formální správnosti s výčtem a popisem případných chyb).

Výsledek:

R – software – validátor balíčku digitalizovaných dokumentů VISK6 (2015)

Plnění:

Smyslem této úlohy bylo doplnit nový prvek do systému služeb poskytovaných Národní knihovnou v souvislosti s programem VISK 6. Vznikla tak služba, která umožní formální kontrolu balíčku dokumentu VISK 6 před jeho předáním do systémů NKČR. Cílem je usnadnit tvorbu komplexních digitálních dokumentů dle platné definice VISK 6, která je normotvornou pro danou oblast. Validátor byl na základě zadání řešen jako on-line služba, která umožní zájemcům provádět vzdálenou kontrolu jejich dokumentů. Výsledkem kontroly každého dokumentu je zpráva o formální správnosti s výčtem a popisem případných chyb. Požadavek na zřízení online služby však z kapacitních omezení neumožní nabídnout ke kontrole transportní balíček - tedy balíček, kde je obsaženo více signatur ve složkách UC a MC. Ve verzi poloprovozu se v kontrolovaném souboru ZIP může vyskytovat jen jeden digitální dokument. Maximální velikost kontrolovaného balíčku nesmí překročit 500 MB.

Zpráva a software /Validátor balíčků VISK/:

<http://www.manuscriptorium.com/cs/vav2015apps>

Aplikace:

<http://www.manuscriptorium.com/cs/validatorVISK6>

Cíl 7: Vývoj konvertoru EOD (eBooks on Demand, „elektronické knihy na objednávku“ – mezinárodní služba, do které je zapojena i NK ČR. Cílem vývoje konvertoru je umožnit využití výstupů pracoviště EOD v případě, že jsou zpracovávány historické dokumenty, které je vhodné zařazovat mezi agregovaný obsah Manuscriptoria.

Výsledek:

R – software – konvertor EOD (2015)

Plnění:

Cílem bylo vytvoření desktopového softwarového nástroje, který bude zajišťovat import produkce oddělení mikrografie a digitalizace (odbor Historických a hudebních fondů) a jeho nového skeneru PS7000C (na kterém jsou typicky digitalizovány bohemikální staré tisky - digitalizace místo mikrofilmování a staré tisky - pro EOD). Tuto produkci je třeba transformovat dle specifikace VISK6 pro uložení do úložiště NK (CDÚ) a zpřístupnění v Manuscriptoriu (MNS).

Zpráva a konvertor /Konvertor EOD/ : <http://www.manuscriptorium.com/cs/vav2015apps>

Software: <http://www.manuscriptorium.com/cs/konvertorEOD>

Cíl 8: Vývoj generátoru identifikace místa uložení či majitele dokumentu vč. kódu signatury a kódu CRC – cílem je vytvořit, zprovoznit a zpřístupnit on-line aplikaci, která umožní na základě vstupních údajů o místě uložení vygenerovat správný kód identifikace místa uložení dokumentu ve tvaru, jak je vyžadován v definici datového balíčku programu VISK6

Výsledek:

R – software – generátor identifikace místa uložení (majitele dokumentu) vč. kódu signatury a kódu CRC (2015)

Plnění:

Cílem úlohy bylo vytvořit, zprovoznit a zpřístupnit on-line aplikaci, která umožní na základě vstupních údajů o místě uložení a signatuře či jiném označení dokumentu vygenerovat správný jednoznačný kód digitálního dokumentu ve tvaru, jak je vyžadován v definici programu VISK6. Konstrukce identifikátoru digitálního dokumentu je shodná z konstrukcí identifikátoru fyzického dokumentu, který je používán v dalších projektech souvisejících s Manuscriptoriem. Aplikace disponuje grafickým rozhraním pro koncové uživatele a také API rozhraním pro využití v libovolných partnerských systémech prostřednictvím protokolu http. Tímto nástrojem se výrazně zjednoduší generování příslušných údajů zejména pro další zhotovitele digitalizace. Služba generátoru bude s ohledem na schéma návrhu integrace nástrojů řešena jako modul systému pro správu obsahu (CMS), který je součástí prezentační vrstvy Manuscriptoria.

Zpráva a software (Generátor identifikace místa uložení či majitele):

<http://www.manuscriptorium.com/cs/vav2015apps>

Software: <http://www.manuscriptorium.com/cs/generatorIMUM>

Cíl 9: Vývoj registru digitalizace pro historické dokumenty – cílem je vytvořit nástroj pro digitalizované dokumenty z oblasti historických fondů, pro něž není možné použít Registr digitalizace - je prakticky nemožné jednoduše zjistit, zda k danému exempláři existuje digitální kopie a není možné zcela zabránit duplicitní digitalizaci exemplářů. Uvažovaný

system tuto situaci vyřeší přidělováním jednoznačného persistentního identifikátoru každé digitální kopii vzácných exemplářů. Bude spravovat seznam již digitalizovaných exemplářů a bude udržovat vazbu mezi identifikací exempláře (informace o jeho lokaci) a jeho digitální kopií. Rovněž bude spravovat a zpřístupňovat informace o již digitalizovaných dokumentech, jejich umístění v jednotlivých digitálních knihovnách, případně možnostech zobrazování či dalšího používání digitálních dat.

Výsledky:

a) **Analytická zpráva** (2015)

b) **Z_{polop}** – Registr digitalizace pro historické dokumenty (2016)

Plnění:

System navrhovaný pro historické a vzácné dokumenty, pod názvem Registr digitalizace historických fondů (RDHF), přiděluje jednoznačný persistentní identifikátor nejen každému exempláři, ale zároveň každé digitální kopii daného exempláře. Spravuje seznam již digitalizovaných exemplářů a udržuje vazbu mezi identifikací exempláře (údaje o lokaci, vlastníku aj.) a jeho digitální kopií nebo digitálními kopiemi. Kromě toho system spravuje a zpřístupňuje informace o již digitalizovaných dokumentech, jejich umístění v jednotlivých digitálních knihovnách a případně o možnostech zobrazování či jejich dalšího používání v digitální podobě.

Ve své první fázi system eviduje digitální kopie dokumentů obsažené v systému Manuscriptorium. Ten ve svém hlavním katalogu - Otevřeném katalogu historických fondů - agreguje digitalizované dokumenty řady partnerů ve světovém měřítku. Pomocí Manuscriptoria jsou tedy zpřístupňovány digitální dokumenty, jejichž obrazová data leží na různých datových úložištích po celém světě.

Jednotlivé exempláře, které se nacházejí v Manuscriptoriu, mají již přidělen jedinečný identifikátor dokumentu (FyzId), který bude následně využit pro tvorbu persistentního identifikátoru digitalizovaného dokumentu v registru RDHF. Rozsah registru RDHF bude tedy na počátku odpovídat rozsahu digitální knihovny Manuscriptoria. Zároveň název registru - Registr digitalizace historických fondů - vychází z názvu hlavního katalogu Manuscriptoria, jímž je Otevřený katalog historických fondů (OKHF).

Zpráva:

http://www.manuscriptorium.com/sites/default/files/docs/VaV_2015/Registr%20digitalizace.pdf nebo z rozcestníku <http://www.manuscriptorium.com/cs/vav2015apps>

Cíl 10: Vývoj URI resolveru pro historické dokumenty – je nadstavbou registru digitalizace pro historické dokumenty: umožní komukoliv získání jednoznačného URI pro libovolný digitalizovaný exemplář historického díla (na základě signatury a místa uložení exempláře) a přesměruje zájemce na existující digitální kopii

Výsledek:

a) **Analytická zpráva** (2015)

b) **Z_{polop}** – URI resolver pro historické dokumenty (2016)

Plnění:

U digitálních dokumentů zveřejňovaných na internetu však dochází ke změnám internetových adres nebo k jejich přesunům mezi datovými úložišti či ke změnám v systémech, kde jsou tyto dokumenty popisovány a odkazovány (knihovní, muzejní, archivní dokumentografické systémy aj.). Digitální kopie se tedy např. díky změnám identifikátorů v těchto systémech stávají nedostupnými nebo necitovatelnými. Tuto situaci je možné vyřešit pomocí systému, který bude přidělovat jednoznačné persistentní URI adresy jednotlivým digitálním kopiím a zároveň bude udržovat informace o případných změnách datových úložišť nebo URL adres. Účelem URI resolveru pro historické dokumenty (tedy rukopisy, inkunábule, vzácné tisky i ostatní dokumenty do r. 1800) jako softwarového systému je umožnit komukoliv získání jednoznačného URI pro libovolnou digitální kopii požadovaného exempláře historického díla na základě informací identifikujících jednak exemplář, jednak vlastní digitální kopii, následně pak pomocí tohoto identifikátoru umožnit případnému zájemci přístup k této digitální kopii dokumentu nebo tuto kopii citovat.

Zpráva: http://www.manuscriptorium.com/sites/default/files/docs/VaV_2015/Resolver.pdf
nebo též z rozcestníku <http://www.manuscriptorium.com/cs/vav2015apps>

Cíl 11: Vývoj propojení katalogizačního systému NK ČR se systémem Manuscriptorium

Katalogizační systém NK ČR má dvě složky: knihovní informační systém Aleph a správní systém Oddělení rukopisů a starých tisků pro dokumenty TEI. Cílem je umožnit propojení všech systémů tak, aby bylo možno volně procházet mezi katalogizačním systémem NK ČR a uživatelským prostředím Manuscriptoria.

Výsledek: Předpis pro konstrukci přímých odkazů a implementace rozhraní do Manuscriptoria pro přímé odkazování na základě URL generovaných v katalogu NK ČR a v něm dostupných metadat.

Plnění:

V Manuscriptoriu jsou agregovány komplexní digitální dokumenty vytvářené a spravované různými institucemi. Jedním z nejvýznamnějších přispěvatelů je Národní knihovna České republiky (NKČR). Katalogizační systém NKČR má dvě dílčí složky: knihovní informační systém Aleph a správní systém Oddělení rukopisů a starých tisků pro dokumenty TEI (SSORST). Cílem je umožnit propojení všech systémů tak, aby bylo možno volně procházet mezi katalogizačním systémem NKČR objednatelů a uživatelským prostředím Manuscriptoria a tak usnadnit využívání digitalizovaných dokumentů uživateli katalogu NKČR. Výsledkem řešení

úlohy má být předpis pro konstrukci přímých odkazů - do Manuscriptoria bude doplněno vhodné rozhraní umožňující přímé odkazování na základě URL generovaných v katalogu NKČR a v něm dostupných metadat.

Národní knihovna provozuje systém Aleph sází STT (Staré tisky). Obsah databáze Manuscriptoria a báze STT se do určité míry překrývá. V STT jsou katalogizovány všechny dokumenty a systém obsahuje jejich popisná metadata (MARC záznamy). V Manuscriptoriu jsou záznamy často o stejných dokumentech. Každý systém pracuje s vlastními systémovými čísly (a jinými kontrolními čísly). Na počátku konzultací s pracovníky NKČR se nabízelo řešení propojit systémy jednoduše tak, že Manuscriptorium umožní přístup k záznamu či dokumentu na základě systémového čísla mateřského zdroje záznamu či dokumentu. Ukázalo se, že uživatelským požadavkem ve skutečnosti není propojit rodičovský záznam v uživatelském prostředí STT s agregovaným záznamem v uživatelském prostředí Manuscriptoria. Jak vyplynulo z konzultací, cílem úlohy je totiž umožnit uživateli STT přímý vstup do existující digitální kopie, pokud tato v Manuscriptoriu existuje.

Na straně Manuscriptoria byla implementována možnost otevírat dokumenty přímým odkazem (pomocí předaného identifikátoru). Dále byl zaveden nový metadatový formát, který předává jen elementární informace. Nakonec byl zaveden set, do kterého jsou při pre-procesingu agregovaných informací zařazeny jen dokumenty umístěné v Národní knihovně české republiky, které současně mají v Manuscriptoriu prezentovanou digitální kopii.

Cíl 12: Vývoj pozicování a zobrazení vyhledaných slov v obrazech digitálních dokumentů Manuscriptoria – v rámci digitalizačních projektů vznikají objemná data rozpoznávaných a pozicovaných plných textů dokumentů (např. spolupráce NK ČR a Google na projektu Google Books). NK ČR plánuje potřebná rozšíření HW a SW kapacity a vyčlenění ve prospěch těchto dat potřebný prostor a dedikovaný webserver.

Výsledek: doplnění uživatelského rozhraní systému Manuscriptorium o možnost zobrazení vyhledaných slov po fulltextovém vyhledání, tzn. funkčnost systému bude rozšířena tak, aby uživatel byl po vyhledání v plném textu dokumentu veden systémem na relevantní stránky, v jejichž digitálním obraze budou relevantní slova graficky označena.

Plnění:

V Manuscriptoriu jsou agregovány komplexní digitální dokumenty relativně mladší provenience, které obsahují také automaticky rozpoznávané plné texty (technologie OCR). V drtivé většině se jedná o dokumenty z projektu Národní knihovny České republiky „Hromadná digitalizace historických a vzácných dokumentů ve spolupráci se společností Google“. Jde o staré tisky různých oborů, tj. kromě církevní literatury jsou to tisky z oblasti přírodních věd (matematika, fyzika, astrologie, astronomie, medicína, botanika, alchymie, počátky chemie), dále právo, geografie, cestopisy, romány, hry, ale i gramatiky, slabikáře,

kuchařky, zemědělské příručky apod.“ Z hlediska jazykového převažují latinské, německé a české tisky, jsou však zastoupeny i jiné evropské jazyky. V nejbližší době bude agregováno cca 40 000 takových dokumentů. Digitální kopie předmětných dokumentů obsahují mimo jiné metadata o pozicích rozpoznávaných slov v obraze stránky. Smyslem řešené úlohy je najít způsob, jak převést daná metadata do vnitřních struktur Manuscriptoria a pracovat s nimi při prezentaci digitální kopie uživateli v koncovém uživatelském rozhraní.

Princip řešení: Uživatel zadá v aplikaci rešeršní dotaz, a pokud nspecifikuje konkrétní vyhledávací položku, systém nově prohledá nejen deskriptivní metadata dokumentu, ale i jeho plný text. Ve výsledcích hledání se objeví relevantní dokumenty. Následně se systém dotáže nového jádra dedikovaného pro plné texty a zjistí, na kterých stránkách a ve kterém místě obrazu se vyskytují libovolná slova, která tvořila původní dotaz. Systém tato slova vhodným způsobem zobrazí.

Oblast 2b – Vývoj podpůrných/návazných aplikací pro dlouhodobou ochranu digitálních dat – garant Zdeněk Vašek

Plnění výzkumných cílů:

V roce 2015 byly kontinuálně plněny všechny výzkumné cíle s využitím dílčích poznatků získaných v předchozích letech. Nejdůležitějším výstupem je článek „Srovnání vybraných národních identifikačních systémů užívajících identifikátory URN:NBN“. Původně plánovaná služební cesta do DNB ve Frankfurtu nad Mohanem, kde bylo cílem konzultovat postupy vztahující se k Cílům 1 a 2 a navázat na setkání z roku 2014 se neuskutečnila. Po předchozí komunikaci bylo v říjnu oznámeno pozastavení jejich projektu (viz příloha č. 1), nicméně se podařilo zajistit alespoň poskytnutí technických manuálů, na jejichž základě mohly být předpokládané cíle splněny. Místo této cesty byl dohodnuta konzultace s pracovníky Národní knihovny Itálie ve Florencii, kteří spravují tamní systém perzistentních identifikátorů a dlouhodobé úložiště. Jejich informace výrazně zpřesnily závěry v zmíněném článku a zprostředkovaly další možnosti pro plnění cíle 2.

Cíl 1: Příprava studie proveditelnosti zapojení systému ČIDLO do mezinárodního clusteru

Plnění: Byla zpracována studie proveditelnosti popisující možnosti zapojení systému ČIDLO do mezinárodního clusteru vedeného DNB. Studie zachycuje technické podmínky propojení obou řešení, popisuje důležité aspekty architektonického řešení URN clusteru a to především z pohledu integrace obou systémů. A následně definuje požadavky na jejich integraci. Závěrem studie je, že Národní knihovna je schopná provozovat část mezinárodního URN clusteru, za předpokladu, že zajistí vývoj integrační vrstvy mezi svým URN Resolverem CZIDLO a NRS master komponentou URN clusteru. Podle analýzy se jedná o nekomplikovanou aplikaci s databází, která využije API obou systémů pro synchronizaci URN záznamů.

Podrobnosti viz příloha č. 2 na CD.

Cíl 2: Technicky a organizačně (institucionálně) zajistit propojení systému ČIDLO do mezinárodního prostředí

Plnění: Cíl 2 je návazný na plnění závěrů Cíle 1. V Národní knihovně bylo vyzkoušena zkušební instalace databáze Mongo, která je využívána pro URN cluster, zároveň byly předdefinována pravidla využití. V souvislosti s kontakty s Národní knihovnou Itálie byla též připravena možnost vzájemného zrcadlení databází a tím zpřístupnění záznamů čtenářům v druhé zemi. Podmínky tedy byly připraveny a byly definovány prostředky pro technické zajištění. Vlastní realizace propojení závisí na zahraničních partnerech.

Cíl 3: Provést analýzu možností a technických a organizačních podmínek rozšíření působnosti systému ČIDLO o odborná online periodika a vědecká/vysokoškolská institucionální datová úložiště

Plnění: Byla provedena analýza souborových formátů a pravidel vysokoškolských repozitářů. Podrobněji byly analyzovány repozitáře a informační systémy Univerzity Karlovy a Masarykovy univerzity. Byly definovány kroky nutné k budoucímu využívání systému ČIDLO vysokoškolskými repozitáři. Po organizační i technické stránce bylo zjištěno, že propojení je možné, jako vhodný s jeví především systém MU, předběžně bylo jednáno i se zástupci UK o možnosti testování.

Podrobnosti viz přílohy č. 3a, 3b a 4 na CD.

Cíl 4: Analyzovat a zpřesnit dosavadní metodologii systému ČIDLO pro netypické dokumenty (jež nevnikly digitalizací monografické nebo periodické předlohy).

Plnění: Byly prozkoumány některé typy dokumentů. Bylo konstatováno, že metodologie systému Čidlo může být využita i pro ně. Testovány byly především on-line články a také e-publikace. Je třeba důsledně dodržovat pravidla pro archivaci i zveřejňování, která ale již platí.

Výsledky:

J_{rec} - odborný článek o využívání perzistentních identifikátorů digitálních dokumentů v EU a o nástrojích k podpoře (2015)

Plnění: Byl vytvořen článek Srovnání vybraných národních identifikačních systémů užívajících identifikátory URN:NBN“. Článek je nyní v redakčním řízení, měl by vyjít v roce 2016. Důvodem zpoždění byly jednak komplikace při komunikaci s partnery v DNB a také zdržení v personální oblasti, protože došlo k zpoždění při nástupu L. Cubra, se kterým se počítalo v plnění projektu od počátku. Místo toho nastoupil až v červnu 2015. Pro výzkum byly využity nejen zveřejněné strategické a normativní dokumenty a odborné studie, ale také konzultace s odpovědnými pracovníky v jednotlivých institucích, kteří poskytli další běžně nedostupné informace. Pokud je známo, takto široce pojaté srovnání pravidel a funkcí systémů URN:NBN identifikátorů dosud nebylo v Evropě publikováno.

Článek viz příloha č. 5 na CD

Oblast 3c – Dlouhodobé zpřístupnění komplexních digitálních dat (webových stránek) – garant Zuzana Kvašová

Cíl 1: Vývoj aplikace WA KAT na extrakci dat z nestrukturovaných elektronických zdrojů pro vytvoření metadatových souborů a jejich zpřístupnění prostřednictvím katalogů a její rozšíření o možnost definovat pravidla a kategorizovat zdroje, které určují hloubku, restrikce a technické odchylky při sklizení webových stránek

Výsledky:

Z_{polop} – poloprovoz rozšířené aplikace WA KAT zajišťující semiautomatickou tvorbu katalogizačních záznamů nestrukturovaných elektronických zdrojů (2015)

Plnění:

V roce 2015 se pracovalo na aplikaci WA KAT, která slouží k automatizaci některých kroků katalogizace a zcela nahrazuje rozhraní katalogizačního modulu Aleph ve workflow kurátorské práce.

Součástí rozšířené aplikace je i možnost definovat pravidla pro sklizení (pro akvizici) webových zdrojů.

Veškerý zdrojový kód včetně technické dokumentace je k nalezení v úložišti na Githubu: <https://github.com/WebArchivCZ/WA-KAT>

Součástí plnění je i dokončení analýzy z roku 2014, která obsahuje popis charakterizace souborových formátů a implementace aplikace C3PO.

Oblast 4 - Vývoj metodik ochrany, konzervace a restaurování knihovných fondů (historických i novodobých) – garant Petra Vávrová – rozpracování stávajících cílů a jejich podpora pořízením investice a nákup dlouhodobého hmotného majetku. Nové přístrojové vybavení bude použito k podrobnějšímu průzkumu (díky multifunkčnímu digitálnímu mikroskopu budou dosaženy kvalitní fotografie povrchů – prezentace na konferencích a přednáškách, objasní se jevy degradace a získají se přesnější informace o materiálovém složení a struktuře dokumentů; nákup přenosného pH metru WW pro stanovení hodnoty pH při průzkumu fyzického stavu knih a rukopisů

Cíl 1: srovnávání a korelace výsledků průzkumu fondů s výsledky jiných typů průzkumu na stejném fondu, plnění znalostní databáze a statistické vyhodnocování výsledků, předložení metodiky přípravy novodobých fondů na hromadné odkyselování k certifikaci

Výsledky:

N_{met} – Příprava novodobých knihovných fondů na hromadné odkyselování a kontrola kvality odkyselování – kritéria výběru a proces zpracování (2015)

Metodika bude předložena k certifikaci MK. Protože se jedná o knihovny, které mají právo povinného výtisku pro budování konzervační knižní sbírky, a každá knihovna s právem povinného výtisku je vázána zákonnou povinností svou konzervační sbírku uchovávat trvale, výběru technologie odkyselování by vždy měl předcházet průzkum fyzického stavu (především zjištění hodnoty pH papíru), dále pak příprava exemplářů na ODKYSELOVÁNÍ. Nedílnou součástí kvalitní péče o fondy je také kontrola kvality po odkyselování, kterou metodika popisuje. Využití technologie odkyselování by mělo prodloužit životnost papíru, a tedy knihovných a archivních dokumentů. Metodiku využijí všechny instituce, které se rozhodnou oddálit rozpad papíru kyselou hydrolyzou a zvolí jako ochranu odkyselení papíru, tedy především knihovny, archivy, muzea.

Plnění:

Zaměřili jsme se na ověřování výsledků průzkumu fyzického stavu novodobých knihovných fondů, zejména hodnoty pH získaných 2 různými metodami (výsledky viz Příloha č. 1), srovnání získaných hodnot pH pomocí dotykové elektrody při průzkumu novodobých knihovných fondů a pomocí měřicího systému SurveNIR.

Probíhal kontinuálně průzkum fyzického stavu novodobých knihovných fondů, což je aktivita, která se v Národní knihovně ČR realizuje již po dobu šesti let. V rámci této finanční podpory působili v roce 2015 v Národní knihovně ČR opět proškolení pracovníci, kteří byli schopni zmapovat fyzický stav přibližně 8000 dokumentů zejména ze signatur uložených v Univerzálním knihovním fondu (UKF). Průzkum fondů probíhá ve dvojicích, kde každý člen má stanovené role. Do aplikace je přihlášen pouze jeden z pracovníků dvojice, druhý stanovuje hodnotu pH a popisuje fyzický stav a druhy poškození knihy. Díky finanční podpoře

a jejímu navýšení došlo k zakoupení pH metru a pH elektrod, což umožnilo pokračovat v kvalitním průzkumu fyzického stavu novodobých fondů. Na základě dostupných dat se dále vyhodnocují potřeby dalších restaurátorských či konzervátorských zákroků, resp. péče o dobrý fyzický stav knihovních fondů. Informace se využívají zejména pro potřeby výběru dokumentů pro masivní odkyselování, dále pak pro určování strategií knižní vazby či konzervátorských nebo restaurátorských zásahů.

V roce 2015 byly informace z databáze využity k výběru knih se specifickými parametry, např. kožená či polokožená vazby, druh poškození – poškození kapitálku apod., k výběru pro konkrétní restaurátorské a konzervátorské zásahy. Využití databáze tedy již slouží v praxi pro rychlejší, efektivnější a především konkrétní výběr exemplářů knih ke konkrétním restaurátorským či konzervátorským zásahům, což je velmi efektivní a urychluje práci v péči o rozsáhlé novodobé knihovní fondy. Také využití statistik získaných z databáze je velmi cenné s ohledem na rozsáhlost fondů, funkce filtrů jsou často využívány pracovníky Odboru ochrany knihovních fondů k získávání relevantních údajů. S rostoucím počtem prozkoumaných exemplářů v průběhu let, jsou pak tyto údaje přesnější a relevantnější. Čím více bude prozkoumáno exemplářů knih, tím lépe budeme informováni o fyzickém stavu našich novodobých knihovních fondů a bude možné se lépe postarat o jejich záchranu v originálním a autentickém stavu.

Do databáze, jež je dostupná pro registraci u provozovatelů aplikace, po řádné registraci a v případě aktivního podílu i po náležitém školení pracovníky Národní knihovny ČR na adrese <http://195.113.134.54:8108/czbrd>, se po ukončení těchto procesů doplňují aktualizované informace, což umožňuje dlouhodobě a koncepčně sledovat stav prozkoumaných dokumentů, což je velkou devízou této aktivity.

Zároveň již po dobu 6 let probíhá i monitorování tzv. kontrolních exemplářů, což jsou vybrané knihy, které sledujeme každý rok a do databáze zapisujeme každý rok jejich fyzický stav a porovnáváme vybrané parametry a poškození v průběhu sledovaného času. Vybrané exempláře jsou modelovými, nejčastěji se vyskytujícími se typy knižních vazeb a knižních bloků, dále tisků, atd. Tyto údaje jsou velmi cenné a budou i v budoucnu sloužit ke zkvalitnění péče o rozsáhlé novodobé fondy. Na základě chování těchto kontrolních exemplářů bude pak možné odhadnout stav a životnost ostatních exemplářů.

Díky finanční podpoře a jejímu navýšení došlo k zakoupení multifunkčního 3D mikroskopu HIROX. Toto zcela ojedinělé zařízení umožňuje pořizovat kvalitní fotodokumentaci a analýzy povrchu všech materiálů knihovních fondů (podrobné informace, získané výsledky a využití mikroskopu viz Příloha č. 2).

Zároveň probíhal průzkum barevné vrstvy iluminovaných rukopisů s využitím právě 3D mikroskopu HIROX (výsledky viz Příloha č. 3). Pokračoval neinvazivní průzkum Vyšehradského kodexu, bylo pokračováno v materiálovém průzkumu barevné vrstvy. Byla

provedena fotodokumentace metodou 3D mikroskopie, bylo pokračováno v identifikaci zlacení metodou rentgen fluorescenční analýzy přístrojem Niton XLT.

Probíhalo testování speciálních, ručních i strojových papírů od dodavatele DYTEC pro restaurování a opravy v rámci testování metod restaurování novodobých knihovných fondů

Plnění výsledků:

N_{met} – Příprava novodobých knihovných fondů na hromadné odkyselování a kontrola kvality odkyselování – kritéria výběru a process zpracování (2015)

Metodika byla odevzdána a předložena k certifikaci do Odboru výzkumu a vývoje MK ČR, využití výsledku se očekává ze strany správců kyselých fondů, dokumentů, restaurátorů a konzervátorů. Vzhledem k doplňování informací bude proces certifikace zřejmě dokončen v roce 2016 a certifikace proběhne pravděpodobně v roce 2016.

Proběhla prezentace dílčích výsledků na *konferenci INFOS 2015 - 38. mezinárodní infromatické sympóziium o postavení a úlohách pamětových inštitúcií v oblasti rozvoja kultúry, vedy, techniky a vzdelávania* ve dnech 14. – 17. dubna 2015 ve Staré Lesné na Slovensku (výsledek článok ve sborníku). Dále byly výsledky několikaletého výzkumu v oblasti vystavování (světelných podmínek a materiálového složení) prezentovány na konferenci “Muzejní prezentace sbírek: přístupy, strategie, trendy” v Národním muzeu v Praze dne 16. dubna 2015 (výsledek článok ve sborníku).

Cíl 2: Pokračování souběžného měření koncentrace oxidů síry a dusíku po nastěhování historických fondů do barokního sálu, odolnosti papíru a vazebních materiálů vůči světelnému záření a sledování vlivu světelných podmínek na vlastnosti materiálů knihovných fondů; pokračování měření plynných polutantů v depozitářích, odolnosti papíru a vazebních materiálů vůči světlenému záření

Plnění:

Pokračovali jsme v souběžném měření koncentrace polutantů (konkrétně oxidů síry a dusíku) pomocí spektrofotometrické metody (ČSN EN 26777). Výsledky budou publikovány v dalším roce.

Studium vlivu světelných podmínek na vlastnosti materiálů knihovných fondů pokračovalo a zaměřili jsme se na sledování vlivu příručních skenerů na materiály knihovných fondů. Velká pozornost byla věnována hledání optimálních podmínek a definování klimatických parametrů vhodných pro dlouhodobé uložení vzácných historických rukopisů a tisků (národní kulturní a kulturní památky).

Cíl 3: Příprava nové certifikované metodiky N_{met} dokumentace fyzického stavu a různých typů poškození historických fondů, zpracování a evidence konzervátorských a restaurátorských průzkumů; předložení již zpracované metodiky N_{met} restaurování historických tisků před digitalizací k certifikaci

Výsledky:

N_{met} - Metodika restaurování starých tisků před digitalizací (2015)

Metodika bude předložena k certifikaci MK a týká se knihoven s konzervační povinností stanovenou zákonem. Metodika podrobně představí způsob ambulantních zásahů, restaurování starých tisků před digitalizací s ohledem na jejich ochranu a zlepšení fyzického stavu. Metodika poslouží jako návod na opravy poškozených knihovnických fondů dalším kulturním institucím, které vlastní tento druh kulturního dědictví, aby bylo zachováno pro budoucí generace v co možná nejlepším fyzickém stavu. Měla by být využívána knihovnami, archivy, muzei, galeriemi.

Plnění:

Metodika byla odevzdána a předložena k certifikaci do Odboru výzkumu a vývoje MK ČR, využití výsledku se očekává ze strany správců starých tisků, restaurátorů a konzervátorů. Vzhledem k doplňování informací bude proces certifikace zřejmě dokončen v roce 2016 a certifikace proběhne pravděpodobně v roce 2016.

N_{met} - Metodika výroby adhezivních skeletizačních folií z japonského papíru na bázi éterů celulózy - byl dokončen proces certifikace metodiky, dne 5. 6. 2015 bylo vydáno osvědčení č. 36 c čj. MK 35780/2015 OVV.

N_{met} - Metodika dokumentace fyzického stavu a různých typů poškození historických fondů, zpracování a evidence konzervátorských a restaurátorských průzkumů s využitím systému ResIS (2016)

Metodika bude předložena k certifikaci MK a týká se knihoven s konzervační povinností stanovenou zákonem. Dokumentace fyzického stavu a poškození, evidence průzkumů a zásahů poslouží ke zkvalitnění péče o fondy a snadnějšímu rozhodování při ochraně fondů. Metodika umožní knihovnám a institucím uchovávajícím knihovní fondy získat přehled o fyzickém stavu fondů a toto pak využít pro plánování konzervačních a restaurátorských zásahů. Metodika by měla být využívána knihovnami, archivy, muzei, galeriemi.

Plnění:

Probíhala příprava metodiky k certifikaci v roce 2016 s názvem *N_{met} dokumentace fyzického stavu a různých typů poškození historických fondů, zpracování a evidence konzervátorských a restaurátorských průzkumů*. Finální text metodiky bude ještě nutné v roce 2016 upravit podle aktuálního stavu systému, ve vývoji metodiky a přípravě k certifikaci zbývá ještě

odstranit provozní nedostatky systému, dořešit organizační záležitosti kolem provozu systému a jeho podpory a provést zaškolení uživatelů.

Oblast 5 – Výzkum kulturního dědictví a knižní kultury pozdně středověkých Čech – garant Kamil Boldan

Cíl 1: Dokončení základního výzkumu knižní kultury pozdně středověkých Čech, zaměřeného na typografické jednolisty jagellonského věku a komunikační strategie poděbradského a jagellonského věku. Zkoumání okolností vzniku Kodexu vyšehradského a proměn jeho funkce v jednotlivých staletích. Příprava katalogu středověkých latinských rukopisů získaných Národní knihovnou od vydání tištěného katalogu Josefa Truhláře roku 1905.

Plnění:

Byl proveden průzkum úředních jednolistových tisků v Haus-, Hof- und Staatsarchiv ve Vídni a dokončen průzkum v domácích archivech a byla objednána reprodukce unikátního bohemikálního jednolistu z roku 1501 z Bayerische Staatsbibliothek v Mnichově. Kamil Boldan dokončil monografii Typografické úřední jednolisty jagellonského věku (rok vydání 2016). Vedle toho publikoval rozsáhlou studii o úředních typografických jednolisticích brněnských prvotiskařů a o využití typografických formulářů na příkladu nakladatelských nabídek (výsledek původně plánovaný jako J rec. vyšel jako výsledek typu C). Přednesl také referát na mezinárodní vědecké konferenci věnované životu a dílu Jana Husa, kterou pořádal Historický ústav AV ČR (Praha, 27.-29. května 2015). Text příspěvku vyjde v roce 2016. Dále připravil a odevzdal do tisku další tři příspěvky o raných typografických či xylografických jednolisticích, které budou publikovány během příštího roku v kolektivních monografiích.

Výzkum komunikačních strategií poděbradského a jagellonského věku se věnoval osobnosti Václava Korandy ml. Byla podniknuta zahraniční služební cesta do Mnichova, kde byl proveden průzkum středověkých kodexů. Vedle toho bylo uskutečněno několik domácích služebních cest, jež si kladly za cíl nalézt další kodexy z Korandovy knihovny (Třeboň, Terezín). Byly objednány reprodukce z několika rukopisů (Knihovna Metropolitní kapituly u sv. Víta uložená v Archivu Pražského hradu). Vydání obsáhlého příspěvku věnovaného literární polemice Václava Korandy s protivníky z řad katolíků v recenzovaném časopisu *Mediaevalia Historica Bohemica* bylo redaktory přesunuto do čísla, které vyjde v roce 2016. Článek v odborném neimpaktovaném zahraničním periodiku (rozbor textu významného protiutrakvistického polemika Mařika Rvačky) by měl být vzhledem k průtahům s vydáním periodika (*Abhandlungen der Sächsischen Akademie der Wissenschaften*) způsobeným vážnou nemocí editora svazku podle informace zahraničních partnerů zveřejněn v roce 2016. V přípravě závěrečná monografie Václav Koranda ml. a knižní kultura jeho doby (rok vydání 2016); byly připraveny kapitoly o jeho polemické činnosti proti katolíkům a radikální reformaci. Výsledky bádání o Korandově pojetí kompaktát mají být v příštím roce vydány tiskem v kolektivní monografii „Kalich jako symbol“. Byl publikován příspěvek o přínosu Josefa Truhláře, autora katalogů středověkých rukopisů dnešní Národní knihovny ČR, pro výzkum středověké bohemikální literatury (vzhledem k zařazení časopisu do databáze ERIH Plus v průběhu roku 2015 je možné výsledek původně plánovaný jako J rec. zařadit do kategorie J neimp.). Obsáhlejší příspěvek o pojetí války u českého reformátora Jakoubka ze

Stříbra s edicí textu by měl vyjít v recenzovaném časopisu *Studia mediaevalia Brunensia* ještě v průběhu roku 2015.

Publikace o Vyšehradském kodexu, která měla vyjít v roce 2015, byla nakonec vyřazena z edičního plánu NK. Plánované a připravené výsledky v podobě příspěvků k dějinám výzkumu Vyšehradského kodexu byly publikovány jinde (jeden ze dvou příspěvků původně plánovaných jako typ výsledku C vyšel jako výsledek typu J_{neimp} . *Max Dvořák a „česká škola malířská XI. věku“*, další též jako J_{neimp} *Jan Erazim Vocel a objevení Vyšehradského kodexu*). Katalog středověkých latinských rukopisů získaných Národní knihovnou od vydání tištěného katalogu Josefa Truhláře roku 1905 byl odevzdán do tisku (na dokončování díla o rozsahu tisíc normostran se vedle J. Marka podílel kodikolog M. Dragoun, zaměstnaný formou DPČ).

Výsledky:

C – kapitola v knize *Vyšehradský kodex* věnovaná paleograficko-kodikologickým aspektům tohoto rukopisu a problematice benediktinských skriptorií ve středověku (autor Kamil Boldan, rok uplatnění 2015) – viz vysvětlení výše (vyšlo jako článek)

C – kapitola v knize *Vyšehradský kodex* věnovaná historickým okolnostem vzniku korunovačního evangelistáře českých králů (autor Jindřich Marek, rok uplatnění 2015) – viz vysvětlení výše, vyšlo jako článek

J_{rec} – článek v odborném recenzovaném periodiku, který bude analyzovat úřední jednolistové tisky vydané brněnskými prvotiskaři Konrádem Stahelem a Matyášem Preinleinem (autor Kamil Boldan, rok uplatnění 2015) - vyšlo

J_{rec} – článek v odborném recenzovaném periodiku, který bude analyzovat využití tištěných formulářů v církevní praxi v českých zemích na přelomu 15. /16. století (autor Kamil Boldan, rok uplatnění 2015) - vyšlo

B – odborná kniha *Typografické jednolisty jagellonského věku* (příprava monografie, autor Kamil Boldan, předpokládaný rok uplatnění 2016)

C – kapitola v kolektivní monografii věnovaná postojům Václava Korandy ml. ke kompaktátům (autor Jindřich Marek, rok uplatnění 2015)

J_{neimp} – článek v odborném neimpaktovaném zahraničním periodiku (rozbor textu významného protiutrkvistického polemika Maříka Rvačky, autor Jindřich Marek, rok uplatnění 2015)

J_{rec} – článek v odborném recenzovaném periodiku, který prozkoumá polemiku hlavního představitele utrkvistů Václava Korandy ml. se zástupci katolické církve

J_{rec} – článek o přínosu Josefa Truhláře k výzkumu pozdně středověké bohemikální literatury (autor Jindřich Marek, rok uplatnění 2015)

J_{rec} – článek věnovaný traktátu De bellis a pojetí tělesného boje v postilách Jakoubka ze Stříbra (autor Jindřich Marek, rok uplatnění 2015)

B – odborná kniha Václav Koranda ml. a proměny komunikace v jagellonském věku (příprava monografie, autor Jindřich Marek, předpokládaný rok uplatnění 2016)

B – odborná kniha Soupis středověkých latinských rukopisů Národní knihovny - doplňky ke katalogu Josefa Truhláře (autoři Jindřich Marek, Michal Dragoun, předpokládaný rok uplatnění 2016)

Cíl 2: Mezinárodní spolupráce při výzkumu kulturního dědictví

V rámci konsorcia Text Encoding Initiative (TEI) sledování vývoje jeho standardu (je dlouhodobě platformou popisu rukopisů v digitální knihovně Manuscriptorium) a příp. návrhy na optimalizaci jeho využití pro popis rukopisů, příp. pro přepisy plných textů. Pokračování pasportizace pozdně středověkých vazeb zdobených slepotiskem v českých institucích, vyčlenění bohemikálního knihařského materiálu a jeho zpracování a strukturace podle kritérií Einbanddatenbank.

Plnění

V rámci spolupráce v konsorciu Text Encoding Initiative (TEI) se člen řešitelského týmu J. Marek zúčastnil zasedání konsorcia TEI, jež se uskutečnilo v Lyonu. Předběžně diskutoval možnosti úpravy standardu pro potřeby popisu exemplářových znaků středověkých knih.

V rámci spolupráce na databázi Einbanddatenbank byla dokončena pasportizace pozdně středověkých vazeb zdobených slepotiskem v českých institucích. Vedle četných pražských institucí (zejména klášterních knihoven) byly během většinou jednodenních SC prozkoumány knižní vazby ve fondech asi 50 mimopražských archivů a muzeí. Celkem bylo pořízeno cca tisíc tužkových obtahů slepotiskové výzdoby vazeb. Jejich zpracování a zařídění podle kritérií Einbanddatenbank provedla studentka knihovnědy na FF UK Jana Tvrzníková, zaměstnaná formou DPČ. Kamil Boldan se zúčastnil zasedání konference pracovní skupiny k dějinám knižních vazeb, která se konala v Darmstadtu. Během pracovní schůzky s Andreasem Wittenbergem, vedoucím odd. starých tisků Státní knihovny v Berlíně a koordinátorem projektu Einbanddatenbank, tu dohodl další postup prací při vkládání bohemikálního materiálu do databáze v letech 2016 a 2017.

Oblast 6 – Výzkum knižní kultury raně novověkých Čech - garant Alena Richterová

Cíl 1: Průzkum psaných a tištěných novin se zprávami o Čechách do roku 1620.

Dokončení rešerše archívních a knižních fondů domácích i zahraničních institucí a excerptce zpráv psaných a tištěných novin o událostech v Čechách do roku 1620. Zpracování všech zjištěných dat, analýza doložených zpráv se zaměřením zejména na zprávy o událostech v Praze a na císařském dvoře. Jejich komparace bude směřovat především k objasnění vzájemných souvislostí vzniku obou těchto novodobých komunikačních médií a činnosti zpravodajské sítě vytvořené k tomuto účelu.

Výsledky:

D – příspěvek „Zprávy z Prahy v psaných novinách dnes uložených ve Vídni“ v recenzovaném sborníku Studie o rukopisech, Praha, Masarykův ústav a Archiv AV ČR, Komise pro soupis a studium rukopisů, předpokládaný rok uplatnění 2015

J_{rec} – článek v odborném recenzovaném periodiku (Studia Rudolphina, analýza zpráv z tištěných a psaných novin o událostech na dvoře Rudolfa II.), předpokládaný rok uplatnění 2016 nebo 2017

Řešitel: PhDr. Alena Richterová, CSc.

Plnění:

Byla dokončena rešerše archívních i knižních fondů našich i zahraničních institucí, s důrazem zejména na fondy Rakouského státního archivu ve Vídni (oddělení Haus-, Hof- und Staatsarchiv). Během studijního pobytu, ze získaných fotokopií a průběžně z elektronických zdrojů byly pořízeny přepisy textů se zaměřením na zprávy o událostech v Praze a na císařském dvoře ve sledovaném období, jejichž analýzy a vzájemné komparace umožní zjistit okolnosti postupného vznikání novodobých komunikačních médií.

Výsledky:

D – příspěvek „Několik poznámek o psaných novinách z Prahy na přelomu 16. /17. století dochovaných ve Vídni a v Drážďanech“ v odborném recenzovaném sborníku Studie o rukopisech, Praha, Masarykův ústav a Archiv AV ČR, Komise pro soupis a studium rukopisů, předáno redakci - předpokládaný rok uplatnění 2016

D - článek v odborném recenzovaném sborníku Studie o rukopisech, Praha, Masarykův ústav a Archiv AV ČR, Komise pro soupis a studium rukopisů, předpokládaný rok uplatnění 2017

Cíl 2: Czerninská rodová knihovna, její geneze, dějiny a skladba

Rekonstrukce czerninské majorátní pražské knihovny a dalších czerninských knihoven ve fondu pražské lobkowiczské knihovny se zaměřením na identifikaci czerninských rukopisů a tisků. Příprava katalogu czerninského rukopisného fondu a katalogu czerninských tisků 16. století.

Praha, Národní knihovna ČR, fond rukopisů (sign. XXIII) a fond starých tisků (sign. 65),

Státní oblastní archiv Třeboň, pobočka Jindřichův Hradec, fond Rodinný archiv Czerninů z Chudenic,

Lobkowiczký archiv mělnický na zámku Mělník, fond Rodinný archiv Lobkowiczové Mělník.

Výsledky:

D – příspěvek „*Zapomenutá sbírka apelačního rady Václava Řehoře Hannla aneb odkud pocházely středověké rukopisy někdejší majorátní czerninské knihovny*“ v recenzovaném sborníku Studie o rukopisech, Praha, Masarykův ústav a Archiv AV ČR, Komise pro soupis a studium rukopisů – odevzdáno k recenznímu řízení, předpokládaný rok uplatnění 2015

B – katalog „*Rukopisy z czerninských knihoven ve fondu pražské lobkowiczské knihovny v Národní knihovně České republiky*“ Praha, Národní knihovna České republiky – předpokládaný rok uplatnění 2016 či 2017

B – katalog „*Tisky 16. století z czerninských knihoven ve fondu pražské lobkowiczské knihovny v Národní knihovně České republiky*“, Praha, Národní knihovna České republiky – předpokládaný rok uplatnění 2016 či 2017

Řešitelky: PhDr. Milada Svobodová, Mgr. Tereza Paličková, PhDr. Zuzana Adamaitis

Plnění:

V oblasti rukopisů pokračovala katalogizace czerninských rukopisů pro připravovaný tištěný katalog, který bude zahrnovat celkem 252 nalezených signatur ve 298 svazcích. Dokončení katalogizace je plánováno do konce roku 2016, v roce 2017 by pak měl být dokončen vlastní katalog (redakce záznamů, historický úvod, vytvoření rejstříkového aparátu aj. náležitosti, včetně recenzního řízení).

V oblasti tisků byla dokončena identifikace a katalogizace czerninských starých tisků v dosud nezpracované části pražské lobkowiczské knihovny. Následně byla zahájena redakční práce plánovaného katalogu tisků 16. století. Katalog bude dokončen v průběhu roku 2016.

Byla provedena rešerše fondů Národního archivu v Praze, konkrétně se podařilo nalézt další katalogy czerninských knihoven ve fondu Fideikomisní spisy. Máme tedy zmapované pravděpodobně všechny dochované inventáře a katalogy czerninské majorátní pražské

knihovny a dalších czerninských knihoven, které vplynuly do pražské lobkowiczské knihovny; ze všech nalezených inventářů a katalogů byly zároveň pořízeny kopie.

Výsledky:

D – příspěvek Svobodová, Milada „*Zapomenutá sbírka apelačního rady Václava Řehoře Hannla aneb odkud pocházely nejstarší a nejcennější rukopisy někdejší majorátní czerninské knihovny*“ Studie o rukopisech 45, 2015, s. 37-78, Praha, Masarykův ústav a Archiv AV ČR, Komise pro soupis a studium rukopisů – předpokládaný rok uplatnění 2015. Sborník je ve výrobě do konce roku 2015, zatím je k dispozici separát v PDF

B – katalog Svobodová, Milada „*Rukopisy z czerninských knihoven ve fondu pražské lobkowiczské knihovny v Národní knihovně České republiky*“ Praha, Národní knihovna České republiky – předpokládaný rok uplatnění 2017 či 2018

B – katalog Adamaitis, Zuzana a Paličková, Tereza „*Tisky 16. století z czerninských knihoven ve fondu pražské lobkowiczské knihovny v Národní knihovně České republiky*“, Praha, Národní knihovna České republiky – předpokládaný rok uplatnění 2016

Cíl 3: Sběrka map pocházející z pražské lobkowiczské knihovny

Určení starších vrstev sbírky dle původních signaturových řad a archivních materiálů, rešerše starého katalogu sbírky, studium dochovaných rukopisných map odd. 62 A.

Praha, Národní knihovna ČR, mapová sbírka (sign. 62 A), Mapová sbírka Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, ÖNB Wien.

Výsledky:

D – Příspěvek v recenzovaném sborníku, předpokládaný rok uplatnění 2015

D - „*Opomíjený kartografický pramen k dějinám Bezdězu. Plána a veduta hradu z období války o dědictví bavorské.*“ Castellologia bohemika 13, Praha, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i. 2014, s. 359-367, předpokládaný rok uplatnění 2015 nebo 2016

D - „*Pruská mapa části Saska a severních Čech v době války o dědictví bavorské.*“ Vlastivědný sborník Bezděz, 25, 2015, předpokládaný rok uplatnění 2015

Řešitel: PhDr. Jan Sobotka

Plnění:

Byly zjištěny veškeré původní signatury lobkowiczské mapové sbírky a další provenienční znaky jak potvrzující lobkowiczskou provenienci, tak i dokládající starší předchozí majitele. Byla provedena rešerše osobních materiálů členů hořínsko-mělnické větve rodu v

Rakouském státním archivu (oddělení Kriegsarchiv) ve Vídni, zaměřená na možné souvislosti s konkrétními tituly sbírky. Na konferenci Bibliotheca Antiqua v Olomouci byl přednesen příspěvek, shrnující výsledky výzkumu, zaměřený především na osudy sbírky v Národní knihovně, problematiku proveniencí a rukopisné mapy ve sbírce dochované. Pro rok 2016 byl vydavatelskému oddělení Národní knihovny podán ediční návrh monografie Lobkowiczská mapová sbírka.

Výsledky:

D – příspěvek „Pruská mapa části Saska a severních Čech v době války o dědictví bavorské“, Bezděz-Vlastivědný sborník Českolipska 24, Česká Lípa, Vlastivědný spolek Českolipska-Státní okresní archiv Česká Lípa-Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě 2015. S. 27-51.

D - „Lobkowiczská mapová sbírka – otázky provenience.“ Bibliotheca Antiqua 2015. Olomouc, Vědecká knihovna v Olomouci-Sdružení knihoven ČR 2015. S. 101-107

Výsledky neuplatněné v roce 2015

D - „Opomíjený kartografický pramen k dějinám Bezdězu. Plána a veduta hradu z období války o dědictví bavorské.“ Castellologia bohemika 13, Praha, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i. 2014, s. 359-367, 9 stran.

Redakce přijala již v roce 2013, ale úmrtím šéfredaktora došlo ke zpoždění výroby

Na základě podkladů řešitelů dílčích oblastí zpracoval Mgr. Adolf Knoll

V Praze dne 4. prosince 2015

PhDr. Petr Kroupa

pověřený řízením
Národní knihovny České republiky